

Numărul 40. Oradea-mare 4/16 octombrie 1898. Anul XXXIV.

Apare duminica. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2 de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Domnul Pulcinel.

Poveste de *Carmen Sylva*.

I

A fost odată ca nici odată; dacă n'ar fi, nu s'ar povesti.

Pe când se potcoviă puricele cu 99 oca de fer, de da cu spinarea de cer și tot remănea călcăiul gol, pe atunci s'a născut Pulcinel.

Când Pulcinel se pregătia să vină în lume, se auți o strașnică trăsătură în pădurea din deal, unde meșterul îl croia dintr'un brad, cu unelte care veniau singure, singurele, de i se puneau în mână. Lucrul mergea repede, frumos și bine, înse meșterul nu șciu pentru ce, îi trecu prin minte, că un grozav Pulcinel are să iasă din mâinile sale.

Când înse noul născut se vedu isprăvit, el nu fu de fel mulțumit cu făptura sa, și, strîmbându-se urt de tot, șise:

— Dar sînt al dracului de lat!

— Prostule! îi șise meșterul, n'ai tu oare doue laturi, doue fețe și doue părechi de ochi, ca să privești în lume! Nu ți-e destul atât? Ce mai vrei?

— Dar n'am inimă de loc și nici măcar loc pentru o inimă!

— Dobitoc ce ești! În locul unei inimi nefolositoare și de prios, ți-am pus ceva mai bun, o sforicică care să te cârmuiască! Așa e lucru mai simplu și mai sigur.

— Așa este! M'aș mulțumi și cu sforicica, dacă n'ar trage-o alții.

— Dar nu șcii tu, băete, că și inima este numai o sforicică, pe care o trag alții?

Iar Pulcinel, deschidînd niște ochi mari, răspunse plin de mirare:

— Și eu care credeam că oamenii pot face tot ce voesc!

— Dar n'ai tu și o mască, puiule?

— Ce să fac cu ea?

— Ce să faci!.. Să-ți ascunzi gândurile!

II

Astfel făcut, Pulcinel avea aerul unui înțelept, când sta atârnat de părete în toată frumusețea lui, privind lumea ce-l încongiură: — mieii cei minunați, de lemn și de bumbac, — copacii cei verzi și mândri,

— corabia lui Noe, în care veșrița eră tot atât de mare ca și un câne, iar porcul cât cămila, — satele și orașele cele mari, ale căror case erau zugrăvite cu fel de fel de colori și aveau ferestrele închise, de nu se deschideau nici odată, pentru ca 'nu cumva aerul din năuntru să se strice și pentru ca să nu pîtrundă pulberea înăuntru, morile ce se întorceau cu cheia și cari făceau tic! tac! și din cari morarul își scoțea capul clătîndu-l, — stauțele pline de vaci pătate cu negru și cu coarne adevărate.

Pulcinel ar fi fost mulțumit să se uite cu amîndouă fețele, ca să se bucure îndoit de toate aceste frumuseți, mai cu samă de o gingașă păstorită de lemn, cu rochița rotundă, cu pălăria ro-

VILHELMINA REGINA HOLANDIEI.

tundă, cu cepul rotund, cu ochii rotunzi; dar eră atârnat de părete și nu se putea mișcă.

Intr'o ȝi veni un domn cu o fetiȝă, care, îndată ce vȝdũ pe Pulcinel, numai decăt voi să-l aibă.

Meșterul îl luă de pe părete, iar fetiȝă începũ îndată să tragă de sfori cu putere grozavă, așă cã bietul Pulcinel nu mai vedea și nu mai auȝia nimic, cãci făcea săriturile cele mai nebnatice și mișcările cele mai nepomenite, dar cu faȝa de tot serioasă, ca și când ar fi fost vorba despre vre-o afacere de stat.

Copiliȝă nu-l mai lăsă din mâni, și așă Pulcinel părăsi raiul copilăriei sale și plecã în lumea mare. De altmintrelea, el eră mândru de această schimbare.

III

Acasă la fetiȝă, Pulcinel întelni o număroasă societate, care-l cam puse pe gânduri.

Erau doamne frumoase cu rochii de mătase și cu pȝr lung, cășori cari mergeau singuri, maimuȝe cari cântau, dântuitoare cu tamburinele lor și altele. El se simȝia de tot străin în mijlocul acestor mândre fiinȝe, cari îl priviau cu dispreț.

Dar fetiȝei îi eră Pulcinel mult mai drag decăt toate doamnele, ori cât erau ele de frumoase, și nici nu se mai uită la dēsele. Ea nu se mai jucă decăt cu scumpul Pulcinel, îi povestia basme lungi, făcēdu-i toate mișcările, și când ele erau bine executate, ea izbucnia de ris, scuturādu-și pletele; iar ochii ei străluciau de plăcere. Pulcinel făcea tot ce-i sta prin putinȝă ca să-și mulțumească stăpāna; sforicelele lui tremurau de dragoste și de iubire, ca si cum ar fi fost o adevărată inimă.

Intr'o noapte se petrecũ ceva neobișnuit, care nici nu i-a trecut prin gând vre-odată. El vȝdũ o faȝă rotundă și luminoasă uitādu-se în lăuntru pe fereastră.

În lumea lui de altă dată, la sfințitul soarelui, se închideau totdeauna obloanele de fer cu sgomot îngrozitor. Nici nu-ș putea închipi că putea să existe și luna în lume. Îi tremurã tot trupul când faȝa lunii se uită la el cu suris prietenesc. Î se părea chiar că se apropie de dēnsul, de oare-ce alunecă de-alungul ferestrei, ca și cum ar fi vrut să între înăuntru. Ah! cât eră de frumoasă, de rotundă și de luminoasă! Dar de odată! Sfinte Dumneȝeule! i se părũ că luna își bate joc de dēnsul și-și întoarce faȝa de la el. Pulcinel sgu-dui atât de tare de sfoara de care eră acățat, pentru ca să se ia după lună, încăt cădũ jos în genunchi; dar în deșert! frumoasa arătare, după ce rise și mai mult, se făcũ nevedută.

IV

Abiã uitase această groznică întēplare, când iată că se ivi alta și mai grea. Găsit jos pe scânduri, el fu atârnat de brațul unui candelabru. Când soarele pȝtrunse în casă, Pulcinel zări pe părete ceva ce nu mai vȝduse încă: umbra sa! Mai întēiu își închipi că este cineva care vrea să-l supere; dar vȝdēnd că acel cineva nu se mișcă de loc, Pulcinel începũ să-l ameninȝe cu mâna; necunoscutul făcũ și el tot așă. Sări în sus ca să se arunce asupra lui; întocmai așă făcũ și celalalt. Și celalalt îi semēnă atât de mult la faȝă, dar eră așă de fără trup, așă de neînȝeles! Atunci Pulcinel se simȝi cuprins de o mare spaimă.

Păți și el ca mulȝi oameni: i-a fost frică de tainicul necunoscut. Din această pricină, el simȝi slăbi-

ciune prin toate sforicelele, toate vȝpselile i se îngălbeniră, și cădũ într'un adānc leșin, din care numai mica copiliȝă l-a putut scoate, după ce l-a mângăiat timp îndelungat.

Îl sȝrutase de altfel atât de mult, încăt vȝpselile lui cele frumoase suferise grozav. Dar nu-i mai pășă lui de nimic, de când faȝa cea strălucitoare se întor-sese rȝdēnd de la el.

V

O nouă spaimă cuprinse pe Pulcinel după câteva ȝile. Spaima a fost așă de îngrozitoare, încăt toate sforicelele lui, de altfel îndestul de șubrede, slăbiră într'atata încăt nu mai putură pune de loc în mișcare picioarele și braȝele lui.

Iată cum s'a întēplă lucrul: Fetiȝă dobândise un frate. Îi trebuia deci și ei un copilăș înfășat, ca să facă și ea ca mama sa.

Și în adevēr se găsi un copil de lemn, pus într'un leagăn minunat, zugrăvit cu roșu și cu albastru.

— Pulcinel! strigă fetiȝă; vȝdi tu Pulcinel, avem și noi amēndoi un copil!

Dar după durerea cea mare și după înstristarea cea amară și după spaima grozavă prin care trecuse, bietul Pulcinel se simȝia atât de slab încăt nici bucuria nu o mai putea suferi. El puse mâna pe copilul din leagăn și jură să-l ocrotească.

Când înse fetiȝă se încercă să-l facă să sară de bucurie, sfoara se rupse în mâni; iar bietul Pulcinel rēmase incremenit și fără simȝiri, ca o piatră, ca și când ar fi fost mort.

Cum mai plānse biata fetiȝă, cu lacrimi ferbinȝi! câtă amară întristare! — „Dar dragă Pulcinel! vream să-ȝi fac o bucurie!”

Ei! ca să guste cineva bucuria, mai trebuie și putere, și putere nu mai eră.

Curēnd înse părinții împăcară și mângăiară pe fetiȝă, încredințānd-o că omul, în casa căruia se născuse Pulcinel, eră un mare doftor, care îndată îl va vindecă.

VI

Ca om pățit, care a vȝdũ lumea, Pulcinel se întoarce în patria copilăriei lui. Dar acolo nimeni nu-l a mai cunoscut, nici chiar meșterul care-l făcuse.

Eră așă de schimbat! El privia de sus cu amēndoue feȝele lui cu mândrie la oile, la păstoritēle, la satele, între cari își petrecuse întēia vreme a vieții!

Nimic nu-i mai eră pe plac, după ce vȝduse doamnele cele frumoase, caii cei adevărați și oile cari strigau bee! bee! când le dai capul în jos. Toate i se păreau aci sărăcie, după cele ce vȝduse în lumea cea mare din care se întorsese!

În această stare suftească el a fost dres, spelat, vȝpsit din nou și întărit cu alte sforicele, pentru că fetiȝă nu voia un alt Pulcinel nou și venia în fiecare ȝi ca să afle cum îi mai merge cu sănătatea.

În sfērșit Pulcinel se întărise și eră în stare tot așă de bună și de minunată ca înainte. El gândia cu bucurie cum are să întorcă spatele vechei sale patrii, când o ultimă lovitură, și mai amară decăt toate celelalte, îl izbi fără de veste.

O nemărginită umilinȝă! Cum eră el acățat de părete, vȝdũ de odată o păpușă cu foarte multe încheeturi, care putea să se mișce mult mai bine decăt

el, putea să șadă și să stringă în brațe, să mănânce singură și să umble.

În acel minut el simți că i se rupe ceva într'ensul, dar nu șcdea ce; simția înse bine că eră rănit de moarte.

Meșterul nici nu băgă de samă această nenorocire și-l trimise din casa sa ca însănătoșit.

VII

— Hei!.. hei!.. Pulcinel, băete ia să mai fim acum veseli! strigă fetița în bucuria ei. Scumpe Pulcinel! ia sări cu mine! joacă cu mine! iață-ne iar împreună!

Jucă fetița cu densusul prin casă și trăgea cam tare de sfoară, pentru că i se părea că el nu răspunde în de ajuns la bucuria ei. I se părù chiar că Pulcinel este prea serios. După o nouă smâncitură, sfoara se rupse, iar brațul drept cădù și remase fără mișcare.

În fața acestei nenorociri, fetița se oprì scurt, se încrunță de necas, își asvêrli prietinel din dosul ușei, pentru că-și închipuia că nu o mai iubește.

Și el sêrmanul își dăduse atâta osteneală ca să-și ascundă întristarea, sărind de bucurie cât putea, ca și mai înainte, numai și numai ca mica lui prietină să nu fie întristată pentru amarul lui!

Ne mai având nimic de așteptat, el sta întins jos, părăsit, rănit, cu sforcicele rupte, dat cu mânie la o parte de mica sa stăpână. El nu mai voiă să trăiască, căci văduse că lumea nu-i e de nici un folos, că este un netrebnic și că se găsiu păpuși frumoase cu încheeturi, cu mult mai bune decât densusul. Plin de amărăciune, el adormi.

VIII

Pe când dormia, el avù un vis foarte frumos. Se vădù iarăș în raiul copilăriei sale, cu oițele, cu copacii, cu corabia lui Noe și cu moara. Uitase luna, doamnele îmbrăcate cu mătase, mieluseii cari strigau bee! umbra cea inspăimântătoare și păpușa cea cu încheeturi multe — uitase până și durerea ce-i pricinuisse fetița, — toate erau uitate! Îi veni iarăș în minte visul fericit al copilăriei lui, și acest vis i se părea cu mult mai adevărat și mai frumos decât întreaga lui viață amărită.

Credea că este un Pulcinel prea fericit și nici nu simți că copilița, scoborând scara și sărind cu o nouă păpușe cu încheeturi în brațe, îl călcă fără de voe și fără să-l fi vădùt. De această amărăciune a fost ferit, pentru că fusese totdeauna un Pulcinel foarte cuminte, făcându-și cu plăcere îndatoririle.

IX

Dar fetița se întoarse numai decât înapoi și găsi pe bietul Pulcinel strivit. Neșciind că chiar ea singură îl adusese în această stare, ea învinovăți pe toți și pe toate plângând, și începù să-l iubească iarăș ca mai înainte. Voiă cu ori-ce preț să-l tămăduiască; îl puse deci în cel mai moale pat al unei din frumoasele doamne de mătase, dîcînd că aci trebuia să se vindece; căci nimeni în lume nu-i făcuse atâta bucurie ca scumpul ei Pulcinel.

Ah! dar el sêrmanul zăcea strivit; nimic nu-i mai putea da înapoi viața, nici lacrimile, nici dorul, nici laudele. Căci lauda nu-l mai putea înveseli, de

oare-ce mort fiind, nu o mai putea auzi. Acum pentru întâia oară nu mai putea să mîngăe pe buna sa stăpână, după cum făcea odinioară. Nici un cuvânt măcar nu-i mai putea spune. Oh! Era o mare jale!

X

Atunci Pulcinel se simți de odată foarte bine.

În timpul nopții, pe când toată lumea dormia, luna intră în casă; ea privia cam la parte, puțin cam tristă; iar glasuri dulci începură să se audă, ca și când toate musicile din micul seu raiu din tinerețe se înțeleseseră împreună ca să cânte în acelaș timp cântece duioase; iar copacii cei mici șoptiau între densusii incetișor, roata morii se mișcă, mieluseii de lemn, altă dată nebăgați în samă, dîceau! bee! și păstorilele dăntuiau și cele mai frumoase păpuși cu încheeturi îl îmbrățișau.

Iar din cerul păpușilor de lemn, cel mai venerabil dintre Pulcineli, ce s'au vădùt vre-odată, îi întinse mâinile sale și-l atrase cătră densusul.

O lumină strălucitoare îl învălui din toate părțile și, cu totul schimbat la față, Pulcinel își lăsă pe pământ masca și sforcicele, sburând înaripat acolo unde nu mai e nici un necas, nici spaimă, nici frică, nici ingratitude, nici rușine, și unde totuș e loc mic chiar pentru cel mai umil Pulcinel, adese-ori loc mai presus decât pentru doamnele îmbrăcate în mătase, ce nu au fost decât frumoase, dar cari nu și-au dat osteneală să învesească pe copil, cum a făcut Pulcinel cel nebăgat în samă.

C u g e t ă r i .

Ca să trăești bine cu toată lumea, nu e de ajuns numai să nu te amesteci în trebile altora, ci mai trebuie să suferi ca alții să se amestece într'ale tale.

*

Adese-ori o femeie face mai multe victime cu evantaliul seu, decât un general cu artileria sa.

*

Acela care dă peste un ginere bun, câștigă un fiu; dar acela care dă peste unul reu, pierde o fiică.

*

Inima omului este un abis de suferință, a căruia adâncime n'a fost nici odată măsurată, și nici se va măsura.

*

Nimeni nu e mai fericit decât acela, care nu cunoaște de loc dorințele.

*

O inimă fără pată nu cunoaște teama.

*

Femeii poți să ascunzi ori și ce, până chiar și ura; amorul înse nici odată.

*

Nenorocirea este singura greutate care devine cu atât mai grea, cu cât sînt mai mulți aceia cari o poartă.

*

Trecutul e cel mai neînduplecat dintre creditori.

*

Forța unei națiuni consistă în economia forțelor sale.

*

Pasări călătoare.

*Cale bună! ... Stau năuc,
Ved cum pier în zare
Pasările care-și duc
Puii peste mare.*

*Eu rămân în prag supus,
Risipit ca fumul,
Vai — și puii mei s'au dus...
Cin' le-arată drumul?*

*Oine mută cuibu 'n stuf,
Vântul dacă vine,
Și le-așterne 'n leagăn puf,
Să le fie bine?*

*Oine 'n drum le-a desmierdă,
V'a 'ncălzi la soare,
Apa 'n care s'or scaldă,
Dând din aripioare? ...*

*Simt credințele cum mor
Inecate 'n frică;
Să nu-mi pici cumva din sbor,
Pui de rădunică!*

*Cale bună! Stau năuc,
Ved cum pier în zare
Pasările care-și duc
Puii — peste mare.*

*Îmi șterg ochii, orbi de plâns,
Ei se udă iară...
Unde ești, la ce te-ai stîns,
Dulce — dulce vară?!*

Septembrie 1898.

MARIA CUNȚANU.

Mița cu clopot

Comedie populară cu cântece și joc, într'un act.

(Urmare)

Scena XVII.

PELAGIA, apoi PINTENAȘ.

Pelagia (eșind cu o mătură mare.) Îi aștept gata. Pintenaș m'ă spus s'aduc o botă, da mai bine me pricip eu la mătură. Cu asta se scoate gozu. Am să-î mătur, să-și aducă aminte de noaptea asta. (Strigând în lăuntru.) Pintenaș! Haid afară și nu mai bé atâta, că te 'mbeți și n'oiu avé nici un folos de tine.

Pintenaș (eșind cu o sticlă în mână.) Numaî ce-am inghițit una . . . Nu te teme, nu me 'mbét eu cu una cu doue.

Pelagia. Du-te și umple ciubăru cu apă și-l sue colo 'n vérfu căsii și când oiú strigá, să torni apa pe ei.

Pintenaș. Da bun căprar ai mai fi fost dta.

Pelagia. Nu 'ntinde vorba și fă iute ce ț-am spus.

Pintenaș. Iată că și vine ctitoru . . . Haid iute d'aice, să nu ne vadă; să ne ascundem. Iute, iute! (Se retrag amândoi de după o casă și pândesc de acolo.)

Scena XVIII.

ACEIASI și CHIRILĂ în haine de gornic.

Chirila. Am și vinit. Nici nu m'am dus acasă, ca nu cumva să me vadă nevasta. Am fost numaî la gornicu și am îmbrăcat hațnele lui, să nu me cunoască nimeni. . . . Băta mea nevastă, cum doarme de bine acuma; nici nu visează că bărbatu ei face ștângării . . . E bună, foarte bună, dar cam proastă . . .

Pelagia (voind să sară în mijloc, dar Pintenaș o oprește.) Ț-oiú arată eu îndată ce știu.

Pintenaș (oprindu-o.) Dă-î pace să-și spună tot ce are pe suflet.

Pelagia. Uf! nu mai pot de ciudă.

Pintenaș. Staî pe pace . . . Aceasta-i numaî utrenia, de-acuma vine liturghia.

Chirila. În sfârșit mi s'a urit cu ea și pace.

Pelagia. Auți mē! I s'a urit cu mine și pace. (Sculpă 'n palme și vrea să sară spre el.)

Pintenaș (oprindu-o.) Aibi minte și nu strică tot! Așteaptă să-și sfârșească spovedania.

Chirila. Dăscălița e schitace. Are o față pe vină 'ncoaci! Când o ved, imi perd mințile.

Pelagia. Uf! maică, me ustură palma.

Pintenaș. Las' să vie și turturica.

Chirila. Nevasta mea, o gurișe, o schidoală . . .

Pelagia. Nu mai pot. (Se zmăceșce din mânilor lui Pintenaș și cu mătura 'n mână sare spre Chirila.)

Chirila (la parte.) Auleo, nevasta mea! (Se ascunde iute de după o casă.)

Pelagia (fugind după el.) Dacă ești om de omenie, la ce fugi de mine? Haid să-ți ved cinstitu obraz, cine ești? (Chirila își ascunde fața în haină. Tăcere.) Nu grăești? Pintenaș, vino iute! Un tâlhar!

Pintenaș. Dă 'n el.

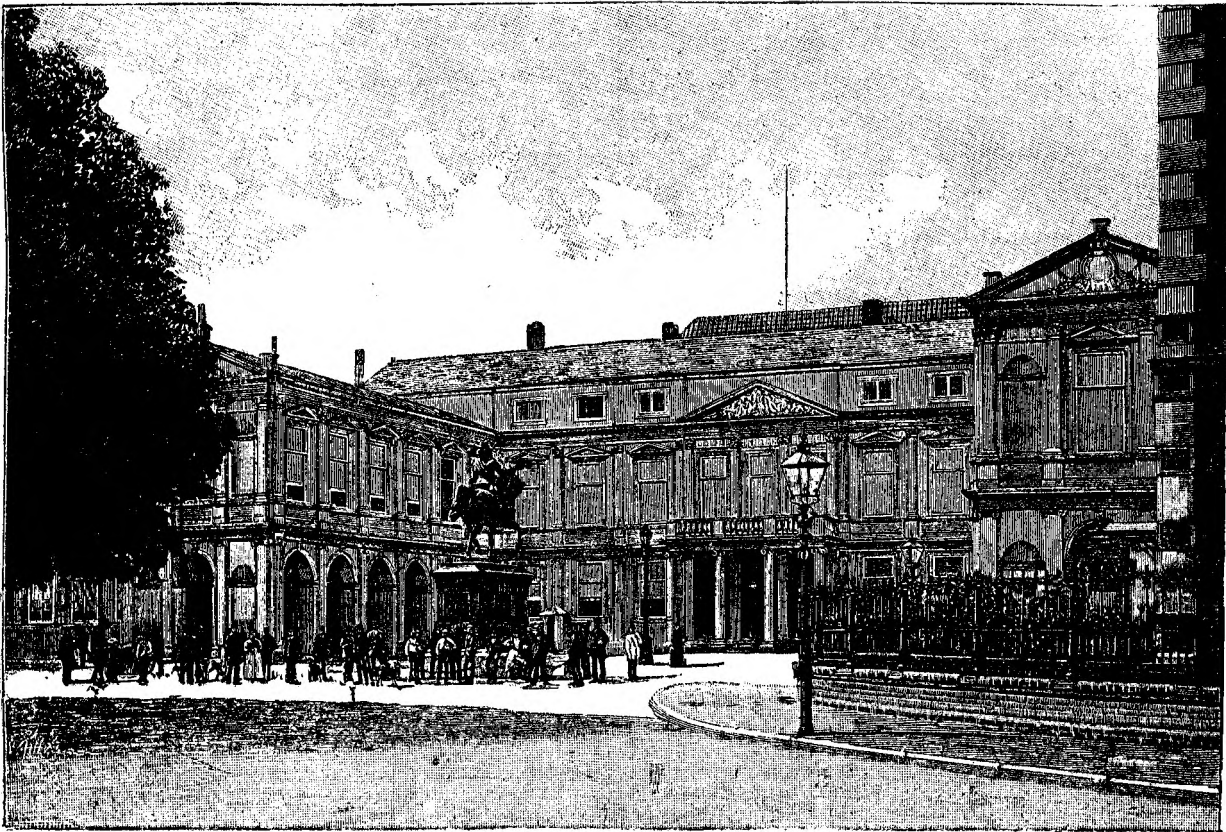
Pelagia (pisează bine cu mătura pe Chirila, care fuge roată pe scenă, Pelagia în urma lui tot lovindu-l.) Na, na, ticălosule!

Pintenaș (la parte.) Da bine-l mai muștruluește.

Palatul regal în Amsterdam.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Palatul regal în Haga.

Chirila (fugind, la parte.) Și nu pot să spun cine-s, că m'aș da de gol.

Pintenaș. Are haine de gornic. De bună seamă-î gornicu scos din slujbă și a vinit să fure.

Pelagia (lui Pintenaș.) Du-te și chiamă satu. Ba nu. Mi-oî face eu lege. Stăi aici până ce-aduc o funie, să-l legăm bot. (Lui Chirila, care într'aceste s'a ascuns într'un unghieț.) Stăi molcom, că chiem oamenii și te-or prăpădi. (Lui Pintenaș.) Ia ține mătura și grigi de el! (Ii dă mătura și ese.)

Scena XIX.

PINTENAȘ și CHIRILA.

Pintenaș (punând mătura la umăr, se plimbă soldățește.) Unu, doi; unu, doi; unu, doi... A dracului grea-î și pita cătânească. Să stai tu tot șilboc și să nu faci alt ceva decât: unu, doi, unu, doi... în loc să te culci și să traği un puîu de somn... (Arătând spre Chirila.) Da și dnia lui a pășit-o (Chirila se mișcă.) Să nu cutezi a te mișcă, măi, că te pușc. (Țintește cu mătura spre el.)

Chirila. Da ține-ți gura, ticălosule, că te stropșesc...

Pintenaș. Încă tu cutezi să me ameninți! Las că te învăț eu, lotru ce ești.

Chirila. Lotru ești tu. (Se scoală și sare spre Pintenaș, îl îmbrânțește ș-o ia la fugă. (La parte.) Să me duc până ce nu vine nevasta. (Ese.)

Pintenaș (sculându-se repede.) Lotru! Lotru! Prin-deți-l!

Scena XX.

ACEIAȘI, POPOR, apoi PELAGIA.

Un om din popor, (dimpreună cu mai mulți țărani și țerance aduc pe Chirila.) Iată-l-ai.

Al doile om din popor. Ne-a făgăduit un aldămaș bun, numai să-l lăsăm scăpat.

Al treilea om din popor. Spunea că-i om cinstit.

Pintenaș (lui Chirila.) Dacă ești om cinstit, de ce ai voit să fugi?

Chirila (la parte.) Și nu pot să spun cine-s.

Pintenaș. Tace. Nu mai încape indoială, că-i un făcător de rele.

Chirila. Minți.

Pintenaș. Aprindeți lumină, să vedem cine-î?

Pelagia (intrând repede.) Iată funia. Legați-l bumb.

Chirila (încet ei.) Pelagio dragă, nu me face de rușine inaintea satului.

Pelagia (încet.) Nu te cunosc. Cine ești?

Chirila (tot încet.) Chirilă, bărbatu-teu.

Pelagia (încet.) Nu cred. Bărbatu-meu îi om cinstit. Petrece nopțile acasă și nu se schimosește în haine de gornic.

Chirila (încet.) Am greșit, iartă-me și trimite oamenii d'aici.

Pelagia (încet.) Ba. Las să vadă toți cine ești.

Chirilăa (încet.) Pelagio dragă, ai minte!

Pelagia (încet.) Nu pot. Șei că-s proastă.

Chirila (încet.) Îți fac tot ce vrei.

Pelagia (încet.) Bine. Acum te las scăpat. Dar te rentoarce Iute în hainele tale și spune oamenilor s'a-leagă dascăl pe Ilisie a Bandului.

Chirila (încet.) Îți fac și asta.

Pelagia (cătră popor.) Oamenii, dați-i pace! Îi un

flăcău, eare a vinit să-și vadă drăguța. (Oamenii lasă pe Chirila, care iese iute.)

Rafila (cântă dintre culisse.)

Frunză verde de dudu,
Unde ești iubitul meu?

Pintenaș. Începe și priveghietoarea nopții.

Rafila (cântând tot dintre culisse.)

Tot te caut și tot te-aștept,
Să te string cu dor la pept!

Scena XXI.

ACEIAȘI și RAFILA.

Rafila (intră cântând.)

Că mi-î dor de tine, dor,
Cât de dragul teu mai mor.

Pelagia. Ai întârziat, păsăruică dragă. Bărbătușu a sburat.

Rafila. Ce bărbătuș? Eu treceam p'aici la mătușu mea.

Pintenaș. Mătușu dtale nu șede în partea asta. Ai rățăcit...

Pelagia. Cu voia... să 'ntelneșci pe cineva... ca să nu-ți fie urf singură.

Rafila. Jupâneasă ctitoriță, bagă de samă ce vorbești.

Pelagia. Mai bine ai grige dta ce faci.

Pintenaș (Rafiliei.) Șei vorba Românului: mîța cu clopot nu prinde șoareci.

Rafila. obraznic.

Pintenaș. Me rog. Păzește-ți limba. (Bătându-se pe papt.) Io-s stâlpu bisericii.

Scena XXII.

ACEIAȘI și CHIRILA.

Chirila (îmbrăcat în hainele sale.) M'ați trezit din somn. Ce se 'ntemplă p'aici?

Pelagia. A vinit dna dăscăliță din Flămândeii să-ți spună că bărbatu dnia-ei nu voește să fie ales la noi. (Rafiliei, încet.) Spune și dta, că te fac de rușine.

Rafila. Nicî n'a voit.

Chirila. Da nicî nu l-ar fi ales nimeni.

Pintenaș (la parte.) Iute te-ai întors, nene Chirilă.

Chirila. Noue ne trebuie un om tiner, că satu-î mare și pruncii-s mulți. Am gândit dară s'alegem pe Ilisie a Bandului.

Toți. Să trăiască!

Pelagia. Pintenaș, du-te și chiamă pe Ilisie și pe Medreana din casă.

Pintenaș (eșind la parte.) N'am spus eu că are să iasă bine treaba?! (Ese.)

Rafila (la parte.) Oare ce s'a întemplat de s'a schimbat așa de repede ctitorul?!

Scena XXIII.

ACEIAȘI și PINTENAȘ cu ILISIE și MEDREANA.

Chirila. Ilisie, satu 'ntreg voește să te aleagă dascăl.

Ilisie. Mulțumesc.

Pelagia. Bărbatu-meu și eu ț-om fi nași la nunta cu Medreana.

Medreana. Sărutăm mâine.

Pintenaș (lui Ilisie și Medreanei.) Nu v'am spus? Ce spune Pintenaș, e spus.

Toți. Trăiască mirii!

Scena XXIV.

ACEIAȘI și MOȘ TERINTE cu MOȘ LUCA.

Moș Terinte (lui Moș Luca.) Așa dară să ținem și noi cu satu! Trăiască dascălu Condac!

Moș Luca (lui Moș Terinte.) Gândac!... N'am văcut.

Pintenaș (Rafilei.) Doamnă dăscăliță, da cântă-ne una.

Rafilea (cântă.)

Dragostile-s poame 'n dar,
Nu le sameni și resar;
Nu le sapi, nu le plivești,
Doar cu lacrimi le stropesci;
Fie crivăț, ploii, ninsoare,
Ele cresc și fără soare
Și numai din chîr senin
Te trezești cu ele 'n sin,
Când te scoli și când te culci
Și sînt bune și sînt dulci.

Pintenaș. Acuma să cânt și eu una. (Cântă.)

Mița cea cu clopot.

Chorul.

Clopot, clopot, clopot.

Pintenaș.

Face mare tropot.

Chorul.

Tropot, tropot, tropot.

Pintenaș.

Și nu prinde șoareci.

Chorul.

Șoareci, șoareci, șoareci.

Pintenaș.

Chiar să 'mbrace cioareci.

Chorul.

Cioareci, cioareci, cioareci.

Chor final.

(Dansând hora.)

Frunză verde, lemn de soc,

Hai, lelițo, hai,

Să sărim și noi, în joc,

Hai, lelițo, hai;

Să te 'nvîrt pe sub suori,

Hai, lelițo, hai,

Toată noaptea, până 'n dorii,

Hai, lelițo, hai;

Să ne vadă lumea 'ntreagă,

Hai, lelițo, hai,

Că-mi ești scumpă și-mi ești dragă,

Hai, lelițo, hai;

Și ridînd de grigi și traiu,

Hai, lelițo, hai,

Să gândim că ni-s în raiu,

Hai, lelițo, hai!

(Cortina.)

IOSIF VULCAN.

Vindecarea trîndăviei.

Ne-am obișnuit în ziua d'adi să batjocorim, să condamnăm pe oamenii trîndavi, pe acești trîntori ai societății omenești, căroră le lipsește puterea necesară de voință pentru de a pute lucra intensiv și cu spor. Toate condamnările și batjocurile acestea sînt inșe nejuste; ele stau tot pe o treaptă cu cele folosite de unii oameni cu adevărat reuțacioși față de alții abunăoară gâbi, șchiopi, orbi, surzi. Pe toți nefericiții aceștia, — cari în urma defectului lor organic născut sau cu ei deodată sau cîștigat pe vre-o altă cale, sînt așa și așa condamnați la o existență destul de miserabilă, — îi compătimim numai. Tot de categoria acestora se țin și oamenii trîndavi și pe aceștia avem numai să-i compătimim, căci cauza adevărată a trîndăviei lor se reduce la unele stări bolnăvicioase din organismul lor.

Să vedem acum, că trîndăvia definînd-o pe scurt de *degenerarea puterii noastre morale*, își are oare ea igiena sa proprie? e oare medicul în stare să vindece trîndăvia adevărată neputința de a lucra?

Trîndăvia ca atare nici cînd nu se arată de sine singură. Cu ea de odată se ivesc și multe alte simptome, pentru cari indivizii respectivi cer sfatul medicului. Pe baza diferitelor scrutări făcute în direcția aceasta s'a constatat, că toți dispepticii (bolnavi de stomac) și nevrastenicii (bolnavi de nervi) sînt totodată și trîndavi.

S'a constatat mai departe, că îndată ce toți aceștia se vindecă de boalele sus atinse, în locul voinței slăbite capătă o voință tare, în urma căreia apoi se fac lucrători sîrguincioși. Așa dară dispepsia și nevrastenia au să fie considerate de cauzele mai de aproape ale trîndăviei.

Sînt mulți de aceia, cari în urma stării lor materiale bune, trebuie să lucreze de tot puțin sau nici decum și pe cari deci cu tot dreptul îi putem numi trîndavi. De trîndavii aceștia inșe puțin are să ne pase, căci ei nu formează și nici cînd nu vor formă „masa mare” a societății omenești, ci excepțiuni vor rămîne în totdeauna. Ei se simțesc bine și îndestuliți chiar și trîndăvind, nelucrînd nimica, în urma impregurării sus dișe; trîndăvia nu le face grije multă, nu le mustră conștiința; trîndăvească, odihnească-se deci și pe mai departe în pace.

Cu mult mai mare e inșe numărul aceloră, cari trebuie să lucreze în sudoarea feței lor, pentru ca să-și poată asigura existența, cari inșe pe de altă parte sînt împedicați prin voința lor slăbită de a pute lucra intensiv și cu spor.

Aceștia ne interesează mai de aproape.

Toți aceștia lucrează pripit, grăbit, cu o încordare momentană mare, timp foarte scurt inșe, căci obosesc iute și de grabă. Toți aceștia trîndăvesc plînuind atîta timp, pîn' ce sau sub influința vre-unei inspirații mai înalte sau sillți de lipsă, nu se prind de lucru. Așa dîcînd nici cînd nu se hotăresc la lucru sub influința voinței lor propriie. Cînd lucrează apoi lucrul început tot mereu îl întrerup, căci le lipsește răbdarea necesară de a-l pute isprăvi; fac apoi pause mari, nici decum proporționate cu lucrul isprăvit. Nefericiții aceștia chiar și dacă ar vré să lucreze mai intensiv, timp mai îndelungat nu vor pute, căci le lipsește puterea necesară de voință.

Fiînd astfel siliți de a petrece timpul scump în

„dolce far niente“ vor pute lucră de tot puțin și astfel viața le va fi o prăpastie plină de suferințe, lipse și necasuri.

Toți aceștia sînt inse totodată și nevrastenici și deci spre mîngăierea lor, medicul le poate ajuta. Vindecându-i de nevrastenie, îi scapă și de trîndăvie.

Scopul vindecării e: ca munca lor periodică împreună cu un zel, cu o sirguintă, cu o încordare momentană mare, întreruptă inse tot mereu în urma lipsei de răbdare, în urma oboselii prea de grabă intrate — s'o prefacă într'o muncă intensivă, de o durată mai lungă și deci mai spornică.

Acela deci, care șovăește mult timp pîn' ce se hotărăște la ceva, care se lasă d'açi pe mâne, care dacă se și prinde de lucru, lucrează fără voie, cu silă, cu o încordare prea mare, fără răbdare și deci fără spor, acesta să se considere de apucat pe calea trîndăviei și expus pericolului de a deveni cu timpul o massă neputincioasă de carne. Aceștia consulteze căt mai în grabă medicul și să nu-și neglige boala, care la început nu-l molestează într'atăta, are inse urmări cu atît mai grave și triste mai târziu. De prin biografiile multor bărbați mari, toți talente extraordinare, șcim, că aceștia — de și au lucrat puțin și au trîndăvit mai mult — totuș au creat mai multe lucruri sublime, mărețe și frumoase.

Astfel *Alfieri*, marele dramaturg, avea obiceiul, că își făcea înainte de toate planurile dramelor sale. Aceștia apoi le puneau toate pe masa sa de scris, cu scopul ca vîdîndu-le tot mereu înaintea lui doar se va hotări cândva să se prindă de lucru și să le isprăvească. După multă socoteală și chibzuială isprăvia apoi câte-una și 'n urmă iarăș nu lucră nimica mult timp și totuș câte și ce fel de drame a scris!

Rousseau, după mărturisirea sa proprie, trei ani de țile nu s'a putut hotări să scrie vre-un op mai de valoare.

Goethe, marele filosof și profundul cugetător, ale cărui multe scrieri ne fac impresia, ca și când ar fi scris țiuva și noaptea necurmat, a lucrat pe ți câte 3 ore și numai dimineața.

Darvin în toată viața lui tot bolnăvicios a fost, a locuit vara și iarna la țară în singuritate. Aici n'a fost iertat să-l cerceteze nimenea, căci și conversația cea mai neînsemnată i-a obosit mintea. El a lucrat numai o oră la ți, dimineața de la 9—10.

Balsac n'a mai știut ce să facă de trîndav ce a fost și totuș a scris 26 de volume groase.

Zola, unul dintre cei mai de frunte scriitori moderni, înzestrat cu o fantazie pe căt se poate de bogată, d'abiă așteaptă acea minuță când se poate lăsă de lucru. N'are răbdare să citească lucruri abstracte și opurile științifice îi obosesc iute mintea. „Dacă lucrez mai mult, decăt trei ore, me bolnăvesc așă de tare, încăt trebuie să me pun în pat“. Aștea sînt cuvintele sale proprie. Dimineața scrie o oră, apoi se lasă de lucru; se odihnește, citește gazete, se primblă și numai în urmă se prinde de lucru.

Înzestrați toți aceștia în urma organizației deosebit fine a creerului lor cu calități spirituale deosebite, au putut și vor pute în totdeauna să presteze chiar și pe lăngă muncă puțină multe lucruri frumoase, sublime, bune și folositoare. Aceștia chiar în conștiința talentului lor extraordinar au devenit trîndavi. Pe trîndavii sus țși inse să nu-i seducă exemplele înșirate. Organizația creerului lor e de tot simplă, ca și a tuturor oamenilor în general și deci nici în privința

calităților lor spirituale nu se deosebesc prin nimica de semenii lor. Lucrând ei nu șciu chiar și de căteori mai mult — dacă ar avé voință destul de tare pentru aceasta — decăt cei înzestrați cu talente extraordinare, nici în acest cas nu vor prestă atăta.

Ei trîndăvia — o repet — au s'o considere de un rezultat al unor stări bolnăvicioase din organismul lor. Din acest motiv îngrigească-se la timpul seu, — dacă vreau, ca viața să nu le fie o sarcină, o povară, ca să se vindece radical.

Am țis, că cei mai mulți trîndavi sufăr totodată și de nevrastenie. Simptomul principal al nevrasteniei e: că la toți indiviții, cari sufăr de ea, *celulele celebrabile* funcționează neregulat. Consecințele funcționării acesteia sînt, că

1, toate funcțiunile psihice ale indiviților acestora decurg prea încet,

2, voința — cu deosebire — le slăbește pe ți ce merge tot mai tare,

3, sub decursul lucrului organismul obosește iute și de grabă.

În chipul acesta vor pute lucră tot mai puțin și devin tot mai trîndavi.

Așă dară prin vindecarea rațională a nevrasteniei îi scăpăm pe toți acestia și de trîndăvie.

La bolnavii nevrastenici avem să ne ținem în general de următoarele:

1, Trebuie să căutăm să le împărțim țiuva într'un chip mai avantajios pentru însănătoșarea lor. Aceasta e condiția principală pentru ecvilibrul lor sufletesc.

2, Să-i învățăm să țină dietă strictă, ca astfel să nu suferă de stomac; să nu fie somnoroși, nervoși și deprimați după mîncare, cari toate le cauzează mistuirea rea.

3, De bolnavii, cari dorm reu și neliniștit, trebuie să ne îngrigim, ca să doarmă bine și liniștit.

4, Să le dăm astfel de medicamente tonice, cari nu irită, ci cari întăresc organismul.

5, Diferite medicine, elixiruri, vinuri, sirupuri, pilule să nu prescriem nici când, căci toate acestea au o influință stricăcioasă asupra stomacului.

6, Massajul, dușul, gimnastica, biciclul, electricitatea, injecțiunea diferitelor săruri neutrale, frotajul, folosirea tuturilor acestora cu cumpăt s'a dovedit de bună. Bolnavii cu o stare mai bună materială cerceteze vara locuri climatice.

În special, un om trîndav-neurastenic are să se țină de următoarele:

Să se scoale dimineața la 7 ore, să lucreze vre-o 1 oră și jumătate; dejuneze la 9 $\frac{1}{2}$, citească-și apoi epistolele, gazetele. La 10 ore să se prindă iarăș de lucru și să lucreze vre-o 1 $\frac{1}{2}$ oră, în urmă să se odihnească pîn' la 12 ore. Acum prânzească, odihnească-se iarăș vre-o $\frac{1}{2}$ oră și 'n urmă facă o primblare de $\frac{3}{4}$ ore. După amiaçi isprăvească-și toate agendele curente și distragă-se pe căt se poate de mult. Cineze la 7 ore, odihnească-se apoi puțin, primble-se apoi vre-o oră și numai după aceasta să se culce.

Obicînuiescă-se, culce-se de timpuriu și 'n totdeauna la una și aceeaș oră.

Omul trîndav slab, de tot nervos, care suferă de insomnie, culce-se îndată după cină. Acesta facă în general puțină mișcare, căci condiția de căpătenie pentru însănătoșarea lui e odihna multă. Mai târziu,

când se va mai întrămă, când își recâștigă puterile, atunci poate să-și împartă și el ȋiua în chipul sus ȋis.

Dieta încă e de mare însemnătate pentru cei trândavi-neurastenici. Aceia, — căroră le mistue stomacul reu de un timp mai îndelungat, — țină-se în privința mâncărilor de următoarele :

Să nu mânânce i

miez de pâne, supe, sauce-uri, mâncări piperate, sarate și pipărcate, pește gras, raci, ostrige, plante crude (sălată verde și ridică), fluidități și plante cu un gust tare și iute (oțet, macriș, patlagele), mâncări grase ; carnați, cardaboși, cartofi fripți, fasole uscate, carfiol, spargă, mâncări făcute cu lapte, poame crude, (abstrăgând de la persece și struguri), alături fierte, prăjituri de tot dulci.

Să mânânce :

pâne prăjită (rece), coage uscată de pâne, ouă moi, șoncă crudă, pește slab fript și fert, carne friptă — puțină inse, — fasole verȋi, purée de mazăre, de linte, de cartofi, andivio și țeler, prăjituri uscate și poame fierte inse puțin dulci, persece coapte și struguri în cantitate mică, brânză uscată. Mâncările să fie zămoase și de tot puțin sarate. Cafea poate să bea, puțină inse; beuturile alcoolice sânt strict interȋdise, căci sânt foarte stricăcioase.

Dintre medicamente, în cas de se simțesc foarte oboșiți, le putem da puțin from.

Acestea sânt prescisele de căpetenie ale terapiei (vindecării) trândăviei.

Medicul trebuie să șcie înse cum? și cât timp să le aplice, pentru ca să-și valideze efectul lor bun. Trebuie să țină cont mai departe de temperamentul, de firea și de multe alte împregiurări ale indiviȋilor respectivi și conform acestora trebuie să-i vindece.

Din toate acestea rezultă, că trândăvia avem s'o considerăm ca simptomul principal al neurasteniei, prin vindecarea căreia o putem și pe ea înlătură; că terapia trândăviei se află încă în stadiul ei de dezvoltare, căci doară lumea medicală numai de vre-o doi ani încoace se ocupă cu ea mai intensiv la iniȋiativa dată de Fleury prin cartea sa de mare valoare științifică intitulată „Introduction a la médecine de l'esprit“.

Pe de o parte inse, rezultatele indetulitoare obținute în urma diferitelor experimente făcute în direcȋia aceasta; pe de altă parte activitatea febrilă dezvoltată de atunci încoace pe terenul acesta, ne îndreptătesc a ȋice, că terapia trândăviei tot mai bine se perfecționează, tot mai mult se respândește și deci în vederea atător trândavi tot mai mare folos aduce omeniei.

Drd CORIOLAN NEDELCU.

Teatru și litere.

(Correspondență din București.)

Afișe mari anunță capitalei deschiderea Teatrului Național la 1/13 octombrie.

În cursul vacanțelor și această instituȋiune a trecut printr'o serie de sgduituri, cari inse par a-i fi fost spre folos.

Înainte de toate, personalul artistic eră în anii precedenți mereu nemulțumit, pentru prea slaba remuneraȋie ce primiă în schimbul muncii ce trebuia să depună; iar pe de altă parte, o samă de artiști erau împiedecați — ȋice-se, de fosta direcȋie — în avântul și dorința de a se manifestă.

Venirea dlui P. Grădișteanu în capul Teatrului a fost primită cu bucurie, fiind cunoscut noul director ca pricepător și iubitor de artă, și om cu multă rivnă pentru teatru.

Dl Grădișteanu a și reușit să exopereze mărirea subvenȋiei atât de la stat cât și de la comună, încât a fost în stare să creeze artiștilor lefuri cuviincioase, îndepărtând astfel și unul din neajunsurile trecutului.

Baritonul Aurel Eliad, care în cei doi ani din urmă n'a mai voit să se angajeze cu leafa ce i se putea servi de altă dată, a fost reangajat. Artistul dramatic V. Leonescu, care a debutat în afară de Teatrul Național în roluri de întăia mână, tocmai fiind că în teatru nu i se permitea aceasta, de asemenea a fost reangajat.

Pentru atragerea publicului, la noi adeseori rece pentru teatru, noul director a întocmit un program bogat în piese naționale și originale, — produse ale „mediului“, pentru „mediu“.

Și a mai întocmit și reprezentaȋii de duminică după amiaȋ, — pentru școlari și popor.

În aceasta ordine de idei imi permit o reflexiune asupra neplăcutului incident dintre dl I. L. Caragiale și directorul Teatrului Național.

Șciut este, că dl Caragiale vȋdând anunțate pentru stagiunea anului acestuia câteva din comediile sale, a pretins direcȋiei să le retragă din afisaj, deoarece dsa nu mai vrea să fie reprezentate piesele sale pe care-nsuș le socotește de „păcate ale tinerețelor“ sale!

Erupȋiunea dlui Caragiale este un lucru de ne înțeles, când șciut este, și este recunoscut, că în literatura noastră dramatică până acum acele „păcate ale tinerețelor“ sânt cele mai bune și cele mai mult gustate piese de teatru; ele au creat și popularitatea și gloria literară a dlui Caragiale.

Comediile „Scrisoarea perdută“ și „O noapte furtunoasă“ vor fi inse jucate, cu toate că dl Caragiale a dat teatrul în judecată, pentru „nerespectarea dreptului seu de autor“.

*

Vara ce trecu de rëndul acesta a fost bună pentru gazetari.

Răsboi de fapt, vorbe late de pace, crime, „trădări“, i-au făcut vor confrăți să nu se jeluiască de lipsa de material în „sesonul crastaveților“ — când Musele la noi sânt mute.

Sosi și septembrie, luna în care nu găsești disponibil un librar, un editor — toți sânt ocupați cu cărțile didactice, căroră le-a sosit sesonul.

Prin această învălmășală, de copii, părinți și librari-editori plus autori de cărți didactice inse, totuș își face loc câte ceva și pentru oamenii cari nu au a face cu școala și de-ale școalei, cum e bunăoară vo-

lumul de poezii: „Freamăt“, de Duțescu-Duțu, care în curând va eși de sub tipar.

Dl Duțescu-Duțu este unul din talentații tineri poeți ai noștri, bine cunoscut publicului care se ocupă de producțiunile literaturii noastre contemporane.

Dsa pregătește cetitorilor sei o surprisă, publicând în volumul „Freamăt“ numai poezii inedite.

Când gălăgia ce ați este prin librării va fi redusă între păreții școalelor, credem că va vedea lumina tiparului și un roman: „Ovreul“ datorit dlui Crasescu Basarabeanu.

Romanul „Ovreul“ e luat din viața ovreilor din Moldova, în relațiile lor cu țeranul român.

Spiritul pătunțor și condeii maestru al autorului novelor „Spirca“ și „Smaranda Babei“ ne va cauza noi plăceri intelectuale, cu deosebire acum când ni se presintă într-o voluminoasă operă, care ne vorbește din viața de la țară.

MEFISTO.

Ilustrațiunile noastre.

Vilhelmina regina Holandiei. La 24 august s'a petrecut în Amsterdam o mare serbătoare, încoronarea tinerei regine Vilhelmina a Holandiei, care devinind majoră, a urmat pe tron. Din incidentul acesta, am publicat deja biografia tinerei regine, acum dăm portretul ei.

Tot cu privilegiul acesta mai publicăm done ilustrațiuni. Prima înfățișează:

Palatul regal din Amsterdam, capitala Holandiei, oraș și port la gura râului Amstel, la marea nordică, cu 300.000 de locuitori, cari fac comerț însemnat.

Palatul regal din Haga, mai simplu și mai vechiu, încheie șirul ilustrațiunilor noastre.

LITERATURĂ.

Școlii literare. Dl Th. M. Stoenscu va scoate în curând la București un volum de „Nuvele“, aproape de 600 pagini. — Dl St. Basarabeanu (Vr. Crasescu) a scris un volum intitulat „Ovreul“ din viața ovrenimei și a țeranilor din Moldova; romanul pe care ni-l anunță și corespondența de mai sus, va apare în curând la București.

O poveste de Carmon Sylva. Ziarul din Paris „Le Gaulois“ cu data de 2 octombrie st. n. publică o poveste de Carmen Sylva precedată de următoarele rânduri: „Această poveste, care va face pe cei mari să cugete și pe cei mici să râdă, a fost editată în puține exemplare pe care Carmen Sylva — M. S. regina României — le-a distribuit persoanelor care au onoarea de a fi în anturajul reginei. Augusta autoare a scris în limba germană textul original — reproduș în fac-simile și spiritual ilustrat de compatriotul nostru dl André Lecomte Nouy — cu o triplă traducțiune în franțuzește, românește și englezește. O indiscrețiune ne-a pus în posesiunea unuia din prețioasele exemplare ale Domnului Pulcinel (titlul poveștii, N. R.) Ar fi fost păcat de a lipsi publicul frances de această încântătoare poveste, demnă de Andersen; niciieri autoarea „Cugetărilor unei regine“ nu este atât de gustată ca în țara noastră. Carmen Sylva o știe și va găsi fără îndoială un motiv de indulgență pentru indiscreția

noastră“. — Grăbim să facem și noi o plăcere publicului nostru cetitor, publicând în nr. acesta, după diarele bucureștene, textul românesc al acestei spirituale povești a reginei-poete.

Academia Română în ședința de vineri 7 oct. n. e aprobat concursul ținut la școala de poduri și șosela pentru o bursă din fondul Adamachi, acordată unui inginer pentru studiul special al electricității cu aplicațiunile sale la industrii. S'a hotărât ședința publică pe vinerea viitoare când dl V. A. Ureehiă va comunica mai multe documente, între care unul constatând că Gheorghe Lazăr a fost rechemat la școala de la Sf. Sava din 1823 sub Grigore Ghica, altul constatând existența în țară a unei fabrici de hârtie sub Matheiu Vodă Basarab, asemenea o scrisoare a lui Colescu cerând de la Kisseleff publicarea gramaticii și dicționarului seu, cari și astăzi se află în manuscris la Academie și în fine un memoriu asupra finanțelor și editațiunii publice sub Caragea.

Coartă între colegi. „Foaia Populară“ a dlui Ilie Ighel a anunțat că „Foaia pentru toți“ redactată de dl Dum. Stăncescu a încetat. Am regretat aceasta, căci mica revistă a cărei moarte ni se anunță, prin mulțimea sa de traduceri și reproduceri, ținea totdeauna la moralitate, de aceea ne-am și mirat că-și făcea niște reclame mari, (precum avea obiceiul și reposata „Vatra“) pe cari apoi le trimitea gazetelor să le publice. Din norocire, șcirea respândită de foaia dlui Ighel nu s'a adevărit, „Foaia pentru toți“ a apărut din nou, în frunte cu o strașnică refuzială pentru cel ce i-a scos moartea. Primim și o notiță-circulară din partea redacției, prin care suntem rugați să anunțăm, că „A apărut nr. 42 al *splendidei* reviste „Foaia pentru toți“. Care va să zică, nu mai e nici o îndoială, că șcirea a fost nentemeiată. Iată și foaia și — reclama.

Prima revistă română dobrogeană. De când cu înființarea cercului literar „Ovidiu“ în Constanța, sub presiul dlui Petru Vulcan, a început și în Dobrogea o mișcare oareș-care pe terenul literar. Un product al acestei mișcări este și revista „Ovidiu“ care a început să se publice în Constanța. Numerul prim este foarte interesant și conține: Cuvântul de acasă, de P. Vulcan; Monumentul triumfal de la Adam-Klisi, de Gr. G. Tocilescu. Operile, viața și exiliul lui Ovidiu. Ovidiu în exiliu, versuri de Petru Vulcan, precum și alte poezii de acelaș, de D. Naum, N. Tului; Numele Dobrogei în diferite timpuri, de Lt. M. D. Ionescu. Serbarea inaugurării bibliotecii Ovidiu, în care se află și depeșă trimisă primăriei comunei Sulmona unde s'a născut Ovidiu și răspunsul primarului de acolo.

Istoria artelor frumoase (arhitectură, sculptură, pictură, musică, din toate timpurile și din toate țările inclusiv România) e titlul unui volum de 500 pagini în 8° cicero, tipărit de dl N. E. Idieru, profesor de istorie și directorul școalei comerciale de gradul I din București. Prețul 7 lei.

Carte bisericească. Mitropolitul-primat al României, In. Pr. SSa Iosif Georgian, a tradus și tipărit cu cheltuiala sa „Viața și doctrina sfântului Vasile Arhiepiscopul Kețariei Kapodochiea“ (329—379,) lucrare de mare interes științific bisericesc.

Cum își învață Gertruda copiii, tradusă după I. H. Pestalozzi de dl Eniu D. Bălteanu, retipărită și adăogată cu o prefață și o schiță biografică a lui Pestalozzi, de dl V. Gr. Borgovan, profesor și directorul școalei de aplicațiune din București, a eșit de sub tipar acolo. Prețul 1.50.

TEATRU.

Teatrul Național din București. Stagiunea s'a deschis joi, la 1/13 octombrie. S'au reprezentat piesele: „Concina“, comedie într'un act de Alexandri, muzica de C. Dimitrescu; „Cântecul lui Fortunio“, operă comică într'un act, muzica de Offenbach; „În timpul baului“, comedie într'un act de Pailleron, tradusă; și „Visul Dochiei“, poem dramatic într'un act și în versuri, de Fr. Damé și Ascanio, muzica de C. Dimitrescu. În aceste două din urmă piese debutară drele Lucia Sturdza și Eugenia Ciucurescu; ați sâmbătă, 3/15 octombrie, se va reprezenta comedia lui Caragiale: „Scrisoarea pierdută“.

MUSICĂ.

Artistul George Enescu, cu atâta entuziasm aplaudat astă-primăvară în concertele ce a dat la București, a fost de curând la Iași, unde într'un cerc intim a cântat pe de rost la piano compunerile sale proprii, între cari și celebra „Simfonie română“. La sfârșitul lui octombrie tinerul artist va da și acolo un concert; apoi va plecă la Paris, spre a-și completa studiile.

Concertele dnei Irina Vlădala. În turneul seu artistic, dna Irina Vlădala a dat de curând concerte la Biserica-albă, Oravița și Verșeș, pretotindenii cu concursul baritonului Petrovici. Precum se scrie, concertele au fost bine cercetate de Români. Artistă a plecat să dea un concert la Panciova.

Pentru corurile vocale. Dl Iuliu Birou, învățător în Tievaniu-mare, lângă Oravița, anunță că a cules și aranjat pentru corurile vocale mixte și bărbătești, din compozițiile mai multor autori două liturghii, opt privesne și 12 cântări naționale. Conducătorii corurilor, dorind a le avé, au a se adresă la densusl.

PICTURĂ.

Pictura bisericeii din Tulcea. Guvernul român a ingrigit ca în Dobrogea, atât la Constanța, cât și la Tulcea, să se construiască câte o biserică frumoasă. Cea din Constanța e gata de mult și pictura e făcută de artistul Mirea. Cea din Tulcea s'a terminat de curând. Urmează să i se facă pictura. Ministrul cultelor a însărcinat cu facerea picturii pe artiștii Luchian și Artachino, cari își vor începe lucrarea în curând.

Un pictor român la München. Tinerul pictor român Ludovic Basarab are în palatul de cristal din München câteva tablouri cari au atras luarea aminte a cunoscătorilor de artă. Dl Ludovic Basarab e de loc din Galați.

Expoziție de tablouri în București. Sâmbăta trecută s'a deschis la Ateneul din București o interesantă și bogată expoziție de tablouri ale pictorului de acolo dl N. Grant.

SCULPTURĂ.

Sculptorul Bălăcescu, care se află acum la Veneția, a terminat bustul regretatului D. Cesianu, fost director al poștelor din România. Funcționarii tele-

grafo-poștali, cari au luat inițiativa pentru ridicarea acestui bust, au trimes aproape toți banii cât costă lucrarea. Bustul va fi inaugurat odată cu inaugurarea noului palat al poștelor în București, al căruia creator a fost regretatul Cesianu, și va fi așezat în sala cea mare a acestui palat.

Busturi noue. Sculptorul Filip Maxin din București a terminat busturile lui Cesar Boliac și C. A. Rosetti. Asemenea a terminat și o compoziție alegorică, inspirată de o poezie a lui Dante, pe care o va trimite la expoziția universală din Paris.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Incubul vicarului din Selagiu. La 21 septembrie s'au implinit 25 de ani, de când Rds. D. Alimpiu Barbuloviciu a fost introdus ca vicar foraneu episcopesc al Sălagiului, cu sediul în Șimleu. Din incidentul acesta Românii de acolo au voit să arangeze o serbare; aceasta inse pentru moartea împărătesei-regine nu s'a putut ține. Și până când serbarea proiectată s'ar pute pune la cale, inteligența română din Șimleu s'a creșut datoare să dea expresiune stimei sale; de aceea în ziua următoare, dimpreună cu funcționarii institutului „Silvania“ și în frunte cu directorul executiv al acesteia, dl Andreiu Cosma, s'au presintat la bine-meritul jubilat și i-au oferit un orologiu de masă cu inscripțiunea: „În amintirea zilei de 21 szept. 1898—funcționarii Silvaniei“. Jubilatul a mulțumit foarte emoționat.

Noul rector al universității din Iași. De curând s'a făcut la Iași alegerea rectorului universității. Au candidat dnii N. Culiianu, A. D. Xenopol și Caraiani directorul bibliotecii universitare. Dl Culiian, care a obținut 24 de voturi, a fost reales. Dl Xenopol a obținut 22 voturi, iar dl Caraiani 17.

Internatul și pensionatul de fete în Cernăuți. Ministerul de culte și instrucțiune din Viena a încuviințat, la propunerea guvernului țării Bucovina societății „Doamnelor Române“ din Cernăuți, pentru ajutoarea internatului și pensionatului de fete, subvențiunea anuală de 1200 fl. din fondul religionar gr. or. pentru durata de alți 3 ani, începând cu anul școlastic 1898/99. Ca condițiune s'a normat, ca locurile gratuite în aceste internate să se ocupe pe calea escrierii unui concurs.

C E N O U ?

Hymon. Dl Victor Ancean, notar la tribunalul reg. din Sibiu, s'a logodit cu dșoara Silvia Trifan. — Dl Procopiu Givulescu, ales preot gr. or. în Curtici, comitatul Arad, s'a logodit cu dșoara Anuța Beleş în Odvoș. — Dl Romul Busilla, absolvent de teologie al diecesei gr. c. de Oradea-mare, s'a logodit cu dșoara Emilia Gyenge din Dragomireșci, în Maramureș. — Dl Ioan Rus, absolvent de teologie și dșoara Rosalia Ciulean își vor serbă cununia la 6/18 octombrie în biserica gr. c. din Băbeni. — Dl Victor Chinian, respicient de finanțe și dșoara Iulia Pop din Salciva-de-jos, s'au fidanțat. — Dl Romul Vraciu, învățător gr. or. în Poiana-Sibiului, s'a logodit cu dșoara Ana Dobrota. — Dl Nicolae Dogariu, învățător în Teliu, se va cununa cu dșoara Eufrosina Frateș în Preșmer la 4/16 octombrie. — Dl N. Herescu, profesor la liceul Traian

din T. Severin, la 9 octombrie s'a cununat cu dsoara Sofia Mohora în Orșova. — *Di Trăian Lupu*, cancelist magistratual din Lugoș, s'a logodit cu dsoara Alexandrina Vior din Orșova.

Șciri personale. *Boala Esc. Sale mitropolitului Miron Romanul*, gălbănare în grad mare, de care suferă de câteva săptămâni, s'a agravat, încât inspiră îngrigiri. — *Di Stefan Stroia*, prim-vicenotar în comitatul Sibiiu, a fost ales protonotar al aceleiaș comitat, în locul reposatului Corneliu Tobiaș.

Inaugurarea „Bihorenel“ a fost salutată cu bucurie din toate părțile, atât prin scrisori, cât și prin diare. „Gazeta Transilvaniei“ a resumat informațiunea noastră din nr. trecut la primul loc al „șcirilor țilei“. Iar „Tribuna“ a reproduș-o toată la loc de frunte, sub titlul „O serbare mișcătoare“ și însoțindu-o prin niște rânduri calde, prin cari anunță că de la Oradea-mare „vin vești despre niște momente înălțătoare ale iubirii frățesci, cari s'au vădut cu prilegiul inaugurării noului institut de credit „Bihoreana“. Apoi urmează astfel: „Momentele acestea dovedesc un spirit luminat și înalt, care singur ne poate ajută și mântui în vremurile grele ce ne-au ajuns pe toți. Fie ca acest spirit, singur vrednic de numele frumos al creștinismului și singur corespunzător veacului de libertate și progres, să rămână vecinic între noi; operând minunate făptuiri spre binele neamului întreg. De acest spirit să fie condusă „Bihoreana“ și de sigur frumoase roade va aduce Bihorului întreg“. Și introduce în fine raportul nostru cu următoarele rânduri: „Iată raportul „Familiei“ despre îmbucurătoarele momente, cari ne-au emoționat și vor emoționa, sântem siguri, tot sufletul bun românesc!“ „Tribuna Poporului“ publică o corespondență originală, prin care salută deschiderea Bihorenei. (Totodată coregem și o greșeală vîrită în raportul nostru din nr. trecut și anume în lista membrilor direcțiunii, în loc de *Demetriu Horvath*, să se citească *Andrei Horvath*.)

Împăratul Germaniei în Palestina. Împăratul Wilhelm al Germaniei a plecat dimpreună cu împărăteasa Augusta să facă o voiaj în orient, spre Constantinopol, Palestina etc. Sultanul, neavînd parale, a fost silit să amanezeze juvaerele sale, ca să poată face primire împăratului și suitei sale.

O nouă descoperire a dlui Gr. G. Tocilescu. La depărtare de 4 km. de podul „Regele Carol I“ ce leagă Dobrogea cu România, pe malul drept al Dunărei, la o înălțime considerabilă, ilustrul nostru archeolog dl Gr. G. Tocilescu a descoperit o vechiă cetate care se bănușe a fi Axiopolis, cetate în floare pe timpul lui Traian, dărîmată și prefăcută în ruine în timpurile grele ale năvălirii barbarilor. Lucrările de săpare continuă cu activitate și se execută de soldați, sub supraveghierea dlui inginer Polonica. Țilele trecute dl prim-ministru Sturdza, însoțit de dl T. Lahovary și dl G. Cantili au vizitat locul acesta.

Done expoziții în Sebeșul-săsesc. Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu va arangia de curînd în Sebeșul-Săsesc două expoziții și anume în țilele de 26—30 octombrie o expoziție de poame, struguri etc., iar la 30 octombrie o expoziție de vite cornute. Pentru premii, comitetului Reuniunii îi stau la dispoziție 700 coroane, din cari 500 ajutor din vistieria statului și 200 ajutor din fondul economic al comitatului Sibiiu. La expoziția de poame pot lua parte ca exponenți toți locuitorii comitatului Sibiiu, iar la

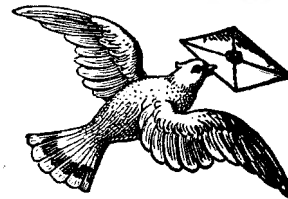
cea de vite numai proprietari din cercul pretorial al Sebeșului-săsesc și al Mercurei.

Un advocat român împușcat de un ungar. În comuna Husaseu lângă Blaș s'a petrecut vineri la 7 octombrie un fapt îngrozitor. Advocatul Vasile Olteanu din Blaș, ca plenipotențiatul Institutului de bani „Patria“ din Blaș, a mers în țiuă aceea la Husaseu, spre a lua în posesiune averea ungarului Orbok Antal licitată mai de mult. Vădînd aceasta datorașul, într'atăta s'a infuriat, încât a tras două focuri de revolver în advocat, care muri la moment; apoi s'a împușcat pe sine și a ramas asemenea mort.

Cât costă gendarmii. În budegetul ministeriului de interne pentru anul viitor se preliminează pentru întreținerea gendarmeriei 5,290.956 fl., cu 213.127 fl. mai mult decît în anul curent.

Au murit: *Mihail Poparad*, ces. și reg. căpitan în pensie, în Poșorta, la 3 octombrie, în etate de 71 ani; *Aurel Petruțiu*, rigorosant în drept, la Șepreuș, comitatul Arad, la 6 octombrie, în etate de 24 ani.

Poșta redacției.

Asă a fost să fie. O istorie grozavă. Nu înțelegem, că pentru ce trebue să moară ea? Nu ni se motivează de loc.

!! Ve rugăm scrieți simplu și clar. ca cetitorul să înțeleagă ușor ce vreți să diceți. Limba greouie și forțată compromite fondul cel mai frumos.

Strada imprimăriei 46. Am regulat totul. Ve mulțumim. În curînd scrisoare.

Fără noroc. Regr. tăm că nu putem întrebuiță nici asta. Un colorit posomorit fără nici un rost.

Sonu din Gologani. Nici schiță, nici impresiune de călătorie. Nu se potrivește pentru foaia noastră. Manuscriptul vi s'a înapoiat.

Țsoarei A. A. în D. Abonamentul e plătit acurva până 'n prima octombrie an. c.

Buziaș Ne veți iertă, că îngusteama coloanelor nu ne a dat voie a reproduce toată notița întocmai precum ni s'a trimis.

Proprietar, redactor respunzător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 296 b.)

Oroloage americane de buzunar.

Cu garanța că nu-și perd coloarea de nickel, construcțiunea li e mai precisă și mai bună decăt a celor mai scumpe.

Prețul unuia 3 fl.

Cu garanță până ce ține provisiunea.

Pentru acesta lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras automat

Fox, veritabilă fabricațiune solingenă, premiat la mai multe expozițiuni, exercițiul nu-i necesariu. Tăierea exclusă. Muncă curată și comodă. Scuteșce de boală de piele. Durabil și cruțător de bani.

Bucata 3 fl.

Cuțitul din oțel cu *** iar celelalte părți din alpacca.

Un cuțit separat 1 fl.

Se poate comandă la

Alexandru Pollák comisionar principal

Budapesta V. ker. Kálmán-utza 11.

Colectantilor li se trimite după 5 exemplare gratuit.

2—26